

Il-Borża tal-Qagħaq

minn Christine Mizzi

Saru t-tmienja u l-qniepen tal-kampnari bdew idoqqu. Hosshom jinbidel u jitghawweġ ma' kull daqqa, hekk kif il-mewġiet sonori jinstabtu minn ħajt għall-iehor fi triqthom lejn l-intern, sewwasew fejn hemm Santa Katarina tistkenn wara l-ħġieġ. Ir-raġġi tax-xemx ukoll jobdu t-trajjetorja tagħhom, u arahom deħlin minn ġol-ħġieġ imlewwen, bħal donnhom mingħalihom se jikkompetu mal-kjaroskur mpitter tal-inkwatu ta' Mattia Preti.

Dawn l-gheġubijiet huma rutina ta' kuljum għat-tużżana xjuħ li hemm għall-quddies. Magħhom hemm ukoll xi tfal li, qabel l-iskola, ommhom jew nannithom ġieghluhom jattendu f'isem it-tradizzjoni. Ġemma Abela hija waħda minn dawk in-nanniet li, ta' kull filgħodu tisma' l-quddies maż-żewġ neputijiet tagħha qabel ma jerħulha lejn it-tempju l-iehor tat-tagħlim. In-neputijiet ta' Ġemma qed jitfarfru ħelu ħelu, u daqt jitolqu mill-iskola primarja taż-Żejtun, li issa ilha tagħmel parti mill-kulleġġ ta' San Tumas More. Issa hu l-waqt siewi biex tgawdi naqa aktar lin-neputijiet. Minn hawn u f'it żmien iehor jibdew jagħmlu ta' rashom u m'hemmx li tfiehemhom bil-valuri u l-prinċipji li kienu jgħożżuhom tant missirijietna.

Lemħa ckejkna lejhom u diġà tagħraf l-ewwel sintomi. It-tifel, mgħarraġ li hu, iteftef fil-mowbajl jilgħab logħba. L-oħra tellerita għalxejn twissiha mitt darba u elf li l-knisja huwa post sagra fejn wiehed jingabar fis-skiet. Ġemma ma tazzardax tgholli lehinha waqt il-quddies. Tipprova tibgħat is-sajjetti minn għajnejha iżda t-tfal jinfexxew jidhku, b'idhom fuq ħalqhom għax jafu li n-nanna widdbithom li s-sajjetti jafu jsiru nirien jekk ifettlilhom iżzerżqu daħk jgħajjat.

Dak in-nhar xemxi, Ġemma u t-tfal erħilhom bħas-soltu 'l isfel minn ħdejn Santu Spirtu lejn l-iskola. Eżatt kif tispiċċa l-quddiesa tghaddihom minn ħdejn il-vann ta' Roger tal-pastizzi biex tixtrilhom pastizz kull wiehed. Omm it-tfal uragani tibgħat minn għajnejha lejn ommha, kull meta ssir taf li Ġemma xtratilhom il-pastizzi filgħodu. Izda m'hemmx kunsill ma' ras iebes. Wara kollox, skont il-fergħa z-zokk. Meta t-tfal jiddeċiedu ma jikxfux l-għawwar, il-ġlied dwar il-pastizzi ta' filgħodu jkun iffrankat, u Ġemma tiehu r-ruh.

L-ghaxxa tagħha Ġemma tgħaddi s'għand Barbetta hekk kif titlaq minn mat-tfal. Minn dak il-ħin 'il quddiem Ġemma tkun waħedha u, għalkemm dejjem issib x'tagħmel fid-dar, m'hemmx isbah minn pawsa delizzjuża qabel tibda tnaddaf. Ġemma żzommha tazza d-dar, bħal bosta nisa oħra Maltin. Dejjem taħsel u taħsel, idejha bojod karti u mkemmxin. Parigiġhom imfasslin għonqha u huġbejha, filwaqt li xagħarha jagħti lemha ta' tajjar. Ġemma ilha li romlot xi tletin sena, u skont hi m'hemmx isbah mill-quddies man-neputijiet, il-pastizz, u qabza s'għand Barbetta ta' kull filgħodu.

Il-qagħaq tal-ħobż artab u tajjed meta snien fit li xejn ikun fadallek. Ġemma għalhekk thobb il-qagħaq tal-ħobż, u dak in-nhar xtrat borża ġmijha. Peress li kienet għodwa bnazzi f'April, Ġemma ddecidiet tintasab fuq bank wara l-knisja, maġenb sigra tar-russett. Fil-pront tara l-Bżaru riesaq helu helu. Il-Bżaru dejjem ikollu miegħu żewġt iklieb tal-but suwed, itaqqu l-imħuħ bit-twerzieq tagħhom. Donnu l-Bżaru jsejnhulu hekk minhabba dawn id-dimonji ta' klieb suwed faħma li jfakkruk fil-ħruq infernali. Ġemma ħasset għoqda fi grizmejjha hekk kif il-Bżaru poġġa bilqiegħda maġenbha fuq il-bank. Minn taħt il-pizz tbissmilha minn bejn il-vojt ta' snien, u t-tnejn lestew irwieħhom jilaqqgħu x-xemx qishom żewġ gremxuliet ġerjatriċi.

Wara xi ftit minuti, Ġemma ħarrket idha 'l isfel għal gol-borża tal-qagħaq u ressqet waħda lejn fommha. Mat-tielet gidma ħasset id il-Bżaru jagħmel l-istess, u fil-pront jibda jiekol hu wkoll. Ġemma ma kellhiex ħsieb tpaxxih lill-Bżaru billi tharislu. Rawa f'ħalqha ma telax biss għax kienet qed tomgħod il-qagħaq, għalkemm minn ġewwa bdiet thossha tinkorla. '*Kif ma jisthix*', stqarret bejnha u bejn ruħha!

U qagħqa wara 'l oħra Ġemma ikkalkulat li xi erbġha biss kellu jifdal fil-borża. Mill-ġenb t'għajnejha rat lill-Bżaru jkompli jomgħod goff, għax bla snien, il-qagħaq aktar barra milli go ħalqu. Il-klieb gawdew ukoll għax li kien qed jaqa' minn ħalqu naddfuh huma. Ġemma kienet mara pjuttost misthija bi ftit kunfidenza ma' daww tar-raħal. Għalkemm ma kellhiex il-qalb tikkonfronta lill-Bżaru, bejn minhabba l-misthija kif ukoll għax kienet tithassru, qamet bħall-pinnur u telqet dritta dritta, trassas il-borża tal-qagħaq ma sidirha. '*Ja halliel li int*', lissnet minn taħt hekk kif kienet tefgħa ta' ġebba 'l bogħod mil-bank li fuqu kien fadal biss il-Bżaru, il-klieb tiegħu, u munzell frak tal-qagħaq madwar riglejhom.

Hekk kif waslet id-dar, Ġemma serrhet il-borża tal-qagħaq fuq il-mejda tal-kċina filwaqt li xeghlet il-kitla għal belgħa te. Hi u tferra l-ħalib tal-bott qalbha qabzet. Nehhiet il-bott minn idha u resqet lejha il-borża tal-qagħaq li kienet poġġiet hemm ftit ilu. Xi haġa ma kienitx f'potha. Il-borża ftit li xejn kienet imkemma u kienet tidher mimlija sa ruħ ommha! Ġemma kienet ċerta kemm kielet qagħaq tal-ħobż, u l-logika ma kienitx qed taqbel. Fomm Ġemma tbexxaq f'mument ta' hasda u għajnejha tberqu hekk kif intebhet x'kien ġara. Għalkemm il-Bżaru ma kienitx ħarsitlu fit-tul, tiftakru riesaq lejha b'borża bħal tagħha. Tabilhaqq hu wkoll kien għand Barbetta xi ħin wara li ħarġet mill-ħanut. Ġemma kienet kielet il-qagħaq tal-Bżaru bi zball! Il-halliel kienet hi mela!

Wiċċha beda jbidde l-ilwien, imma donnu kienu għoġbu l-aħmar. Gidmet xoffitha ta' taht u poġġiet bilqiegħda. Wara xi ħin f'din il-qagħda ħosbiena, Ġemma waslet għal rizzoluzzjoni u qamet minn postha.

Fil-jiem ta' wara, Ġemma wegħdet lilha nfisha li l-ewwel ċans li jkollha tmur tkellem lill-Bżaru u troddlu l-borża qagħaq li kienet ħatfitlu. Avżat lin-neputijiet sabiex jekk jilmħu lill-Bżaru qabilha, jgħinuha fil-missjoni tagħha. Ma ngħidu xejn li ta' din id-daqqa t'id mingħand in-neputijiet, ma kien mistenni xejn anqas minn pastizz żejjed mingħand Roger.

Izda l-pastizz żejjed qatt ma ġie u l-missjoni ma twettqet qatt għax il-Bżaru ma tfeġġx aktar wara dak in-nhar. Xahar wara, hekk kif Ġemma kienet għadha tara r-rixtellu rriq metalliku jagħlaq wara n-neputijiet tagħha, saret taf għaliex. Il-Bżaru kien instab mejjet wara tlett ijiem inbiħ sfrenat u kontinwu tal-klieb. Għalkemm il-Bżaru ma kellu ħadd min imur jarah, il-ġirien rawha stramba dik li ma ħariġx mid-dar għal tlett ijiem shaħ. Kienu mdorrijin jisimġu l-klieb ihufu wara t-tmienja, fi triqthom wara l-knisja għal għand il-furnar. Il-Bżaru kien jixtri xi haġa x'igerrem u jintefa' wara l-knisja ta' Santa Katarina, imexmex u jinbex ix-xemx għaddejja.

Ġemma ħasset għafsa ta' qalb ma' din l-aħbar. Imbagħad baxxiet rasha u erħilha għal għand il-furnar.

Il-Bżaru difnuh fiċ-ċimiterju ta' San Girgor. Issa ilu għoxrin sena mejjet. Ix-xniegħa tgħid li għal għaxar snin minnhom, ta' kuljum kienet tithalla borża zġhira maġenb il-lapida tiegħu. Ġewwa din il-borża kien jinsab żewġ qagħqiet flimkien ma' nota: '*Mingħand il-halliel*. Il-ġardinar taċ-ċimiterju kien jistenna sakemm jidlam, johroġ il-qagħaq mil-borża, u jfarrakhom għall-għasafar.

Il-gardinar biss kien jaf min kien iħalli l-qagħaq. Meta Ġemma mietet, ebda borża ma baqgħet tithalla fejn jistrieħ eternament il-Bżaru. Izda mur obsor, jum minnhom sab borża oħra mzejtna mal-art, did-darba mal-lapida ta' Ġemma. Fil-borża kien hemm żewġ pastizzi. Fuq karta mċappsa meħmuża kienu jinqraw il-kliem li ġejjin: *‘Mingħand it-tellerita u dak l-imgħarraq ta’...*
